Radostina Petrova

STUDIA DEDYKOWANE PROFESOROWI PANAYOTOVI KARAGYOZOVI

Славяните. Общество, религия, култура. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на професор дфн Панайот Карагьозов [Słowianie. Społeczeństwo, religia, kultura. Zbiór prac naukowych poświęcony 60-letnemu jubileuszowi prof. dr hab. Panayota Karagyozova]. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски", 2012, 608 стр.

Zbiór prac naukowych pt. *Słowianie. Społeczeństwo, religia, kultura* (pod red. K. Bahnevej, A. Burovej, E. Daradanovej, S. Dimitrovej, I. Hristovej, V. Pirovej, D. Grigorova, K. Rikeva) jest poświęcony jubileuszowi 60-lecia profesora dr hab. Panayota Karagyozova i zawiera ponad 50 artykułów badaczy krajowych i zagranicznych. We wstępie prof. Boyan Biolchev podkreśla rolę slawisty Panayota Karagyozova dla rozwoju porównawczego literaturoznawstwa słowiańskiego oraz jego wkład w popularyzację kultury polskiej w Bułgarii poprzez wydania naukowe i tłumaczenia poezji z różnych okresów. W książce umieszczono krótką bibliografię prof. Karagyozova reprezentującą główne kierunki jego zainteresowań naukowych, z którymi związane są poszczególne rozdziały zbioru.

Pierwszy z nich został zatytułowany *Komparatystyka literacka*. Aleksandr Lipatov, Darina Doncheva, Anzhelina Pencheva oraz Lilia Kirova poruszają zagadnienia związane z terminologią i metodologią literaturoznawstwa porównawczego i historii literatury. W kilku tekstach analizuje się związki kultury bułgarskiej z innymi: z ukraińską (L. Terziyska), z czeską (B. Penchev), z niemiecką (N. Chernokozhev), z rosyjską (N. Aretov, M. Smolyaninova) oraz z serbską (B. Suvajdzic). Petar Sotirov przedstawia wyniki badań polskiego i bułgarskiego językowego obrazu świata. Kalina Bahneva omawia osiągnięcia prof. Boyana Peneva – jego ostatnie wykłady o romantyzmie niemieckim i literaturach słowiańskich. Grupa artykułów poświęcona jest różnym aspektom porównania poszczególnych literatur słowiańskich i bałkańskich: demitologizacja wojny (J. Goszczyńska), status społeczny literatury w okresie przejściowym (M. Pantić), odrodzenie jako temat literatury postmodernizmu (A. Burova), postać „bohatera pozytywnego" (R. Stancheva). Tłumaczenie jako czynnik rozwoju literatury i kultury bułgarskiej jest głównym tematem w tekstach A. Lichevej, G. dell'Agaty, D. Karapetkovej. M. Grigorova analizuje postaci „Myśliciela" w dziełach różnych rodzajów sztuki.

Drugi roździał przedstawia zjawiska, związane z *„Sacrum* a *profanum" w literaturach i kulturach słowiańskich*. L. Suchanek interpretuje różne konfesje jako fenomen życia kulturalnego w Rosji. P. Petkov, K. Mihaylov oraz D. Atanasova zwracają uwagę na zabytki piśmiennictwa słowiańskiego. Badacze literatury XIX-go i XX-go wieku analizują wizję instytucji sakralnej (T.

Leontyeva), miejsce symboliki biblijnej w powieściach Dostojewskiego (P. Troev) oraz *sacrum* a *profanum* u Przybyszewskiego (O. Pańkowa). B. Tomalak porównuje opowiadanie J. Dukaja z filmem T. Bagińskiego pt. *Katedra* ze względu na użycie w nich różnych kodów symbolicznych. Artykuł G. Szwat-Gyłybowej zajmuje się problemem relacji międzywyznaniowych w eseju *Posthistoria duszy* Kalina Yanakieva.

Panayot Karagyozow interpretuje fakty literackie w szerokim kontekście społecznym i kulturowym. Tej metodzie jego badań jest poświęcony trzeci rozdział, *Syntezy historyczno-literackie. Interpretacje poetologiczne i kulturologiczne*. Jan Rychlik analizuje kulty agrarne w procesie ich transformacji. W artykułach W. Bułdakowa oraz Williama J. Petersona i Jamesa W. Petersona omówione są strategie wpływu kultury masowej na konstruowanie pamięci narodowej w dwudziestym wieku. Dobromir Grigorov podkreśla różnice między rosyjskim formalizmem a czeskim strukturalizmem w pracach Romana Jakobsona i Jana Mukarzovskiego skupiając się na dwóch istotnych pojęciach („funkcja poetycka" i „funkcja estetyczna"). Różne aspekty procesu konstruowania tożsamości analizują L. Mindova (twarz Innego), S. Dimitrova (rola historii), I. Hristova (koncepcje kultury narodowej Vuka Karadzicia), A. Balcheva (dyskurs Europy), K. Mihaylov (kwestia szlachetności i realizmu) i E. Daradanova (miejsce chorwackiej poezji katolickiej). S. Rusenova i G. Petkova zajmują się problemem emigracji w literaturze rosyjskiej XX-go wieku, a S. Stilyanov – literaturą diaspory bułgarskiej na Ukrainie. Tekst Kamena Rikeva nawiązuje do tematu tłumaczenia i jego roli dla literatury bułgarskiej interpretując trwałe zainteresowanie Panayota Karagyozova krótkimi formami poetyckimi jednocześnie w jego przekładach i w utworach własnych. Swoje badania poświęcają wybitnym pisarzom słowiańskim E. Pańkow (S. Przybyszewki), L. Dimitrov (M. Gogol), R. Evtimova (O. Mandelsztam), R. Bozhankova (I. Bunin, V. Nabokov, J. Brodski). V. Pirova ocenia ukraińskie zbiory folklorystyczne wydane w ostatnich latach.

Czwarty rozdział *Partocentryzm słowiański. Perspektywy i konteksty* zawiera prace skupiające się na terminie partocentryzm autorstwa Panayota Karagyozowa i jego koncepcji kultury społecznej i politycznej Słowian. S. Igov omawia talent Iva Andricia jako krytyka politycznego. Y. Milchakov i G. Georgieva analizują sytuację w byłej Jugosławii i możliwości porozumienia międzyetnicznego w nowych warunkach. B. Penchev bada gry partocentryczne i kontrowersyjne działania bułgarskich władz kominisytcznych w dziedzinie kultury. Obiektem artykułu J. Stoyanovej są modele literackie *Eros* i *Agape* w Bułgarii (przed)socjalistycznej.

Tom *Słowianie. Społeczeństwo, religia, kultura* przedstawia szerokie możliwości dialogu w zakresie literatur słowiańskich i wpływ dorobku naukowego profesora Panayota Karagyozova na współczesną slawistykę.